

Fiche 1: Curriculum- en lesdoelen

Wat?

Inclusieve curricula nemen diversiteit als uitgangspunt en spelen in op de betrokkenheid en het engagement van studenten met diverse achtergronden. Ze zetten onder meer in op variatie en flexibiliteit zodat een student kan slagen onder de juiste omstandigheden. ^{1, 2, 7}

Waarom en voor wie? ^{2, 7, 4}

Inclusieve curricula elimineren uitsluitingsmechanismen. Hierdoor laten ze een volwaardige participatie van een diverse studentenpopulatie toe. Onderzoek toont aan dat inclusieve curricula het studiesucces en de doorstroom van alle studenten en in het bijzonder studenten uit kansengroepen bevorderen. Ook sluiten flexibele mogelijkheden zoals bijvoorbeeld modules en geïndividualiseerde trajecten aan bij een evoluerende arbeidsmarkt waarin bijscholing, herscholing, levenslang leren en professionalisering steeds aan belang winnen.

Tips & tricks 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Visie, coherentie en transparantie

- **Dialogo** | Breng via dialoog een duidelijke instellingsvisie- en beleid tot stand met aandacht voor de creatie van een draagvlak rond het belang van universeel ontwerp van curricula.
- **Traject** | Zet in op een coherent en doorlopend traject, van de start tot het einde van een opleiding. Werk hierbij naar een steeds toenemende mate van zelfsturing door de student toe.
- **Afstemming** | Zorg voor afstemming tussen beoogde leerresultaten, leer- en onderwijsactiviteiten en evaluatieactiviteiten, ook wel constructieve alignment genoemd.
- **Proces** | Zie curriculumontwikkeling als een intensief en cyclisch proces waarbij het curriculum steeds opnieuw ontwikkeld, geïmplementeerd, geëvalueerd en bijgestuurd wordt.
- **Transparantie** | Zet in op transparantie: zorg voor een heldere en duidelijke formulering van curriculum- en lesdoelen uitgedrukt in concrete en toetsbare verwachtingen, opgenomen in ECTS-fiches. Visualiseer de relatie tussen curriculum en leeruitkomsten via een matrix die de leeruitkomsten (bv. per thema) aan het curriculum (opleidingsonderdelen, modules, etc.) linkt.
- **Feedback** | Geef studenten de mogelijkheid feedback te geven op het curriculum.

Haalbaarheid, flexibiliteit en differentiatie

- **Haalbaarheid** | Ontwerp een haalbaar curriculum: heb aandacht voor een evenwichtige spreiding van opleidingsonderdelen, deadlines en examens. Een opleiding overkoepelende deadlinekalender kan hierbij ondersteunen.

- **Alternatieven** | Bied alternatieven aan voor studenten die niet aanwezig kunnen zijn tijdens de werkuren, bijvoorbeeld werkstudenten.
- **Variatie** | Flexibiliteit, keuze en variatie spelen in op verschillen en diversiteit en hebben een positief effect op de studieresultaten. Denk aan modules, afstandsleren, keuzevakken en variatie in werk- en evaluatievormen.
- **Flexibiliteit** | Zet in op een curriculum dat flexibel doch in balans is en input krijgt vanuit diverse invalshoeken/niveaus. Het 'curriculair spinnenweb' (Van den Akker) biedt inspiratie (zie meer weten).
- **Differentiatie** | Bied waar nodig specifieke ondersteuning en redelijke aanpassingen aan en zet in op differentiatie.

Co-creatie en professionalisering

- **Co-creatie** | Via samenwerking en co-creatie komt curriculum(re)design tot stand. In leergemeenschappen en (teacher)designteams kunnen o.m. staf, experts, lesgevers, studenten, opleidingen, instellingen en het werkveld samen naar een inclusief curriculum toe werken;
- **Professionalisering** | lesgevers brengen het curriculum in de praktijk. Zij moeten daarom net als studenten kunnen rekenen op goede ondersteuning en professionalisering: zet in op bijvoorbeeld training, begeleiding door ervaren collega's en samenwerking met peers.

Meer weten?

- [MoodSpace.be](#) is een plek vol betrouwbare info, tips en zelfhulp om emotionele problemen het hoofd te bieden en veerkrachtig te studeren.
- Ontdek hier een [case study over co-creatie van het curriculum in de University of Edinburgh](#).
- Werk aan een inclusief en sterk curriculum binnen [Teacher Design Teams](#).
- Lees hier [meer over de onderdelen van het curriculaire spinnenweb van Van den Akker](#).

In de praktijk

“Binnen onze school hebben studenten mee gebrainstormd over hoe zij hun bachelorproef wilden maken. Dit ging vooral over de variatie in uitwerkingsvormen, bijvoorbeeld een vlog.”

“Wij zorgen voor een vak rond persoonlijke ontwikkeling, waarbinnen studenten de ruimte krijgen om over vaardigheden te reflecteren. Er is bijvoorbeeld het vak ‘Integrale Veiligheid’ en binnen dit vak krijgen ze de ruimte om voor hen belangrijke vaardigheden bij te spijkeren. Ze mogen zelf aanvoelen wat nodig is voor hun persoonlijke groei.”

“Wij zorgen voor veel keuzemogelijkheden in opleidingen. Onze BanaBa-opleiding is heel zelfgestuurd. Vaak is er de opvatting: ‘Kiezen is verliezen.’ Hier zijn we mee aan de slag gegaan. Bij het maken van een keuze, krijgen ze een stroomdiagram. Zo kun je heel gericht kiezen, zodat het echt bij je profiel past. Dat helpt wel om een keuze te durven maken.”

Referenties

- ¹ Valcke, M. (2013). Krachtige leeromgevingen. Leuven: Acco.
- ² Vlaamse Onderwijsraad (2018). Advies studentgecentreerde curricula. Geraadpleegd op 7 december 2018 via <https://www.vlor.be/adviezen/studentgecentreerde-curricula>
- ³ Rowe, Anna & Wood, Leigh & Muchatuta, Michelle. (2010). Inclusive practice in higher education: Feedback that breaks pedagogical barriers.
- ⁴ Vlaamse Onderwijsraad (2018). Het curriculum in het hoger onderwijs uitgedaagd: slottekst Erasmus+-project curriculumdesign. Geraadpleegd op 7 december 2018 via <https://assets.vlor.be/www.vlor.be/attachment/Het%20curriculum%20in%20het%20hoger%20onderwijs%20uitgedaagd.pdf>
- ⁵ Universiteit Antwerpen. Weyns, S. (2015-2016). Over het muurtje kijken: leerlijnoverleg in de Faculteit TEW. Geraadpleegd via <https://www.uantwerpen.be/nl/faculteiten/antwerp-school-of-education/deelentiteiten/expertisecentrum-hogeronderwijs/opleidingen/archief/archief-lunchsessies/lunchsessies-2015-2016/leerlijnoverleg/>
- ⁶ Hogeschool van Amsterdam (z.d.). Toetsen en beoordelen. Toetscyclus: ontwerpen. Geraadpleegd via <https://score.hva.nl/docent/toetscyclus/Paginas/Ontwerpen.aspx>
- ⁷ Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, (2003). Aanbevelingen over de flexibilisering van het hoger onderwijs. Geraadpleegd op 21 april 2018 via <https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/pdfpublicaties/59.pdf>.